

Mer bondemakt med mobiltelefoner

Et nytt prosjekt i Tanzania skal hjelpe bønder med å få tilgang til viktig informasjon gjennom sine mobiltelefoner, melder Bistandsaktuelt. Prosjektet, som er et samarbeid mellom NMBU på Ås og Sokoine University of Agriculture, skal gi maisbønder bedre informasjon og økt tilgang til markedene. Professor Lusato Kurwijila, en av prosjektets koordinatorene, forteller at bruken av mobiltelefoner er den mest effektive og økonomiske måten å spre informasjon på. – På denne måten får bønder ubegrenset tilgang til informasjon om jordbruksteknologi, frø, sykdomsutbrudd og markedsinformasjon, sier han.

22 millioner til økoprosjekter

Statens landbruksforvaltning har tildelt 22 millioner kroner til nye prosjekter med økologiske utviklingstiltak. Av de 37 prosjektene som mottar støtte i 2014, er 25 videreføring av pågående prosjekter, mens 12 er nye, skriver SLF. De nye prosjektene er vurdert i sammenheng med satsinger som allerede er igangsatt med støtte av SLF. Oikos, Lofotlam, Charlottes Iskrem, Tine og Toten Eggpakkeri er blant dem som får økostøtte i år.

Ansvar for egen matproduksjon

Sør-Trøndelag Bygdekvinne lag gjennomførte sitt årsmøte på Orkaner nylig. I en uttalelse krever laget at en gjenoppretter lagrene av matkorn og at en tar vare på dyrka jord ved at jorda gis et vern i grunnloven. «Verdens matproduksjon vil i nærmeste framtid bli for liten på grunn av en sterk global befolkningsvekst, nedbygging av matjord og klimaendringer. For 50 år siden var jordbruksarealet pr nordmann 4,5 dekar. I 2020 vil arealet synke til ca to dekar hvis utviklinga fortsetter som i dag. Dette er alvorlig. I dag er 40 prosent av maten vi spiser dyrka i Norge. Samtidig sulter en milliard mennesker på kloden vår. Det spekuleres i matproduksjon og matjord av sterke kapitalkrefter og prisene på mat i framtida kan bli ustabile», heter det i uttalelsen.

– Ideologi bør holdes langt unna landbruket

Regjeringen kan ødelegge veldig mye dersom den ikke skaffer seg betydelig kunnskap før den bestemmer seg for endringer, mener Dag Jørund Lønning.

Linda Sunde

linda.sunde@bondebladet.no

– Det er mange som står klare til å ta over landbruksjorda her, og bruke den til andre ting, sier Dag Jørund Lønning på telefon fra kontoret sitt.

Han er rektor ved Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling.

Den ligger i Klepp kommune, altså midt i matfatet i Norge. Men også i et område med høye arealpriser og sterkt utbyggingspress.

– Jorda her har en utrolig stor alternativ verdi. Det prinsipielle spørsmålet er: Hva skal den brukes til? Det er snakk om en ikke-fornybar ressurs, og vi har ikke mer av den enn vi trenger, sier han.

Helt essensielt

Dermed trengs det lover, mener han.

– Mange virkemidler er helt essensielle for å sikre at jorda fortsatt brukes til landbruk. Bo- og driveplikt er veldig viktig. Boliger kan man bygge et annet sted enn på matjord, slår Lønning fast.

Han er professor i nyskaping

og bygdeutvikling, og han er en dem Bondebladet har spurt om hva de tror konsekvensene vil bli, dersom regjeringen gjennomfører regelendringene de har varslet i regjeringsplattformen.

Ulike behov

Svarskjemaet hans preges av en blodrød linje som viser konsekvensene ved å fjerne driveplikten. Det vil ha stor negativ effekt for alle regjeringens fem mål, mener Lønning.

Også konsesjonsplikten og priskontrollen vil være negativt å fjerne, mener han.

– Vi er midt i matfatet på Jæren. Om priskontrollen blir fjernet, blir bøndene effektivt priset ut av gårdene. I landbrukskommunene i Rogaland vil det være dramatisk om priskontrollen blir fjernet. Andre steder er det andre behov. Regionene er forskjellige, presiserer han.

Konkluderer først

– Delingsforbudet vil også bli forskjellig ut på fra sted til sted. Særlig for skogsdrift er det viktig at vi ser på forbudet. Argumentet for å oppheve det, er at de som vil satse, lettere skal få kjøpt jord. Men det kan også bli lettere å dele opp eiendommer til andre ting enn landbruk. Jeg mener ikke at delingsforbudet skal bort, men at det er positivt at man vurderer det. Man skal ikke konkludere på forhånd. Det er problemet med den ideologiske tilnærmingen regjeringen har: De konkluderer før de vurderer. Det er helt håpløst. På noen gårder

RESPEKT: – Det trengs mange og sterke virkemidler for å verne den lille matjorda vi har. Det kunne regjeringen hatt mer respekt for, mener Dag Jørund Lønning. (Foto: Christel Bachmann Barbo, HLB)

vil det å oppheve delingsforbudet føre til økt lønnsomhet, mens på andre gårder vil det ha motsatt effekt, sier Lønning.

Etterlyser respekt

Måten regjeringen går fram på, gjør ham oppgitt.

– Jeg blir litt overgitt og matt. Virkemiddelapparatet vårt er et byggverk som er blitt bygd over mange år. Reglene er ikke tatt fra løse luften. Landbruk i et land som vårt, er komplisert. Det trengs mange og sterke virkemidler for å verne den lille matjorda vi har. Det kunne regjeringen hatt mer respekt for. Jeg er

bekymret over den ideologiske tilnærmingen deres. Ideologi bør holdes langt unna landbruk. Da har man funnet svarene før man har stilt spørsmålene. Landbruk handler om å finne gode løsninger på ett sted, og andre gode løsninger på et annet sted, sier professoren.

– Det regjeringen foreslår, er dramatiske endringer. Før man gjør det, må det gjøres undersøkelser. Vi har et meget solid byggverk som er reist over lang tid, og det er en grunn til at ordningene vi har, er der, slår han fast.

– Når virkemidlene skal vurderes og eventuelt endres, kreves det betydelig kunnskapsinnhenging. Det håper jeg regjeringen ser. Ellers kan de ødelegge veldig mye, sier Lønning.

Våre egentlige behov

Vi har ikke mer matjord enn vi trenger. Derfor trenger vi også lover for å beskytte den, mener Lønning.

– Både boplikt, driveplikt og konsesjonsplikt er viktig for

Effekt på måloppnåelsen

= Tiltaket vil trolig ha stor positiv effekt på måloppnåelsen.

= Tiltaket vil trolig ha litt positiv effekt.

= Tiltaket vil trolig ikke ha betydning.

= Tiltaket vil trolig ha litt negativ effekt.

= Tiltaket vil trolig ha stor negativ effekt.

å verne om en ikke-fornybar ressurs. Det er det som er det vesentlige for meg, sier professoren.

Han forteller at han er svært lite fornøyd med setningen i regjeringsplattformen om jordvern. Der står det at regjeringen vil «Ta vare på god matjord, men balansere jordvernet mot storsamfunnets behov».

– Som om ikke storsamfunnet har behov for mat, spør Dag Jørund Lønning retorisk.

Serien

■ Regjeringen skriver i regjeringsplattformen at den vil «oppheve konsesjonsloven, boplikten, delingsforbud og priskontroll» og «vurdere en oppheving» av driveplikten.

■ Hvilke konsekvenser vil det få for regjeringens evne til å nå mål den har satt for landbrukspolitikken sin: økt lønnsomhet i landbruket, kostnadseffektiv matproduksjon, høyest mulig selvforsyning av mat av beredskapshensyn, ta vare på god matjord og få ned andelen leiejord?

■ Vil fjerningen av disse paragrafene være til god hjelp for å nå de ulike målene? Eller vil fjerningen av enkelte paragrafer tvert imot virke mot sin hensikt? Hvilke, i så fall?

■ Bondebladet har spurt en rekke kunnskapsrike personer fra ulike fagmiljøer om hvordan de mener regelendringene vil slå ut.

■ Tidligere intervjuet: Christian Anton Smedshaug, Per Harald Grue og Reidar Almås

Regjeringens mål

Regjeringen vil	Økt lønnsomhet i landbruket	Kostnadseffektiv matproduksjon	Høyest mulig selvforsyning av mat av beredskapshensyn	Ta vare på god matjord	Få ned andelen leiejord
Fjerne konsesjonsplikten					
Fjerne boplikten					
Fjerne priskontrollen					
Fjerne driveplikten					
Fjerne delingsforbudet					